

Sygn. akt IX Ca 666/19 (upr.)

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodnicząca:	SSO Bożena Charukiewicz,
-----------------	--------------------------

po rozpoznaniu w dniu 30 kwietnia 2019 r. w Olsztynie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. G.

przeciwko W. P.

o zapłatę,

na skutek apelacji powoda od wyroku zaocznego Sądu Rejonowego w Olsztynie

z dnia 5 lutego 2019 r., sygn. akt X C 4960/18,

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że zasądza od pozwanej W. P. na rzecz powoda M. G. kwotę 1.000 zł (jeden tysiąc złotych) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 17 stycznia 2016r. do dnia zapłaty oraz kwotę 315 zł (trzysta piętnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;

II. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 165 zł (sto sześćdziesiąt pięć złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego).

Bożena Charukiewicz

Sygn. akt IX Ca 666/19

UZASADNIENIE

Powód M. G. wniósł o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i zasądzenie od pozwanej W. P. kwoty 1.000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 17 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, że w dniu 12 grudnia 2016 r. pozwana wystawiła na rzecz powoda weksel własny na kwotę 1.000 zł z terminem płatności do dnia 16 stycznia 2017 r. Powód pismem z dnia 27 lipca 2018 r. wezwał pozwaną do zapłaty kwoty określonej na wekslu. Pozwana pomimo upływu terminu płatności do dnia wniesienia pozwu nie skontaktowała się z powodem ani nie wykupiła weksla.

Zarządzeniem z dnia 17 grudnia 2018 r. stwierdzono brak podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i wezwano pełnomocnika powoda do złożenia wszelkich dokumentów stanowiących podstawę wypełnienia weksla.

Pozwana W. P. nie stawiła się na rozprawę w dniu 5 lutego 2019 r. pomimo prawidłowego zawiadomienia jej o terminie rozprawy, nie złożyła odpowiedzi na pozew, ani w inny sposób nie zajęła stanowiska w sprawie.

Wyrokiem zaocznym z dnia 5 lutego 2019r. Sąd Rejonowy oddalił powództwo.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 12 grudnia 2016 r. pozwana wystawiła na rzecz powoda weksel własny bez protestu na kwotę 1.000 zł z oprocentowaniem sumy wekslowej na kwotę 10% rocznie od dnia płatności weksla. Weksel był płatny do dnia 16 stycznia 2017 r.

Pozwana została wezwana pismem z dnia 27 lipca 2018 r. do wykupu weksla. W wezwaniu określono, że weksel jest płatny do dnia 10 sierpnia 2018r.

W ocenie Sądu Rejonowego powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie, bowiem powód nie wykazał, aby przysługiwało mu dochodzone pozwem roszczenie.

Sąd Rejonowy miał na uwadze, że w sporach z konsumentami należy zachować szczególną ostrożność przy przyjęciu za prawdziwe twierdzeń, zawartych w pozwie, zwłaszcza w sprawach, w których konsument nie podejmuje jakiegokolwiek obrony. Podkreślił, że sama możliwość wydania wyroku zaocznego nie zmienia rozkładu ciężaru dowodu.

W ocenie Sądu Rejonowego przedstawiony przez powoda weksel spełniał wszystkie przewidziane prawem cechy ważności tego dokumentu i stanowił podstawę zobowiązania wekslowego pozwanej jako wystawcy.

Jednak Sąd I instancji stanął na stanowisku, że istnieje możliwość badania stosunku podstawowego łączącego strony również bez zarzutu, tj. z urzędu. Samo sformułowanie art. 10 prawa wekslowego nie przesądza o tym, że rozpatrywanie stosunku podstawowego może nastąpić tylko na zarzut dłużnika. Przede wszystkim sformułowanie to nie zostało użyte w ujęciu ścisłym jako uprawnienie do odmowy spełnienia żądania o charakterze prawnokształtującym. Skoro sformułowanie użyte przez ustawodawcę stanowi jedynie o dopuszczeniu przez ustawodawcę możliwości powołania się na konkretne fakty lub zarzuty sensu stricto, wynikające ze stosunku podstawowego, nie przewiduje zaś uprawnienia prawnokształtującego to nie ma żadnych podstaw, by racjonalnie przyjmować, że taka możliwość zastrzeżona jest wyłącznie dla samego tylko dłużnika.

Sąd Rejonowy podkreślił, że kierując się powyższymi okolicznościami zobowiązał pełnomocnika powoda do złożenia wszelkich dokumentów stanowiących podstawę wypełnienia weksla, w szczególności umowy kredytu i harmonogramu jego spłat, jak również podania jakie kwoty pozwana wpłaciła na poczet umowy i w jaki sposób zostały one zaliczone na poczet jej zadłużenia w terminie 14 dni pod rygorem oddalenia powództwa. Przedmiotowe zobowiązanie zostało przez niego odebrane w dniu 2 stycznia 2019 r. Do dnia wydania wyroku z niniejszej sprawie powód nie przedłożył Sądowi żądanych dokumentów.

Sąd Rejonowy powołał się na ogólną zasadę wyrażoną w art. 6 k.c. To powód winien zatem wykazać wszystkie okoliczności stanowiące podstawę żądania pozwu. Tymczasem zdaniem Sądu I instancji powód nie wykazał zasadności swojego roszczenia, bowiem nie przedstawił do akt sprawy dokumentu umowy lub jego odpisu potwierdzonego za zgodność z oryginałem, z której wynikała konieczność wystawienia weksla, a który stanowił jej zabezpieczenie, nadto również nie przedłożył dokumentów potwierdzających zasady i terminy spłaty zadłużenia określonego na wekslu. Nie wynika również z żadnych dokumentów wysokość stopy procentowej, która była podstawą naliczania odsetek określonych na wekslu. Powyższe dokumenty pozwoliłyby ustalić, czy kwota widniejąca na wekslu została wyliczona prawidłowo i jest uzasadniona oraz czy próba zabezpieczenia roszczenia wekslem nie stanowi obejścia prawa w zakresie odsetek maksymalnych, stosowania niedozwolonych klauzul umownych bądź czy umowa nie zawiera rażąco wysokich kosztów.

Sąd Rejonowy wskazał, że oddalił powództwo także z tego względu, iż powód nie wykazał, iż prawidłowo wypełnił weksel. Dla ustalenia zasadności, jak i wysokości dochodzonego roszczenia konieczne, zdaniem Sądu, było dołączenie do pozwu deklaracji wekslowej, która precyzuje przede wszystkim warunki wypełnienia weksla i termin jego

wypełnienia, kwotę, a także rodzaj i charakter stosunku prawnego, jaki ten weksel zabezpieczał. Ponadto powód nie przedłożył dowodu doręczenia pisma z dnia 27 lipca 2018 r., a tym samym Sąd nie mógł ustalić kiedy ewentualna wierzytelność zabezpieczona wekslem mogła być postawiona w stan wymagalności. W ocenie Sądu Rejonowego powód udowodnił swojego roszczenia zarówno co do zasady jak i wysokości.

Powód zaskarżył powyższy wyrok w całości. W apelacji zarzucił:

I. sprzeczność poczynionych przez Sąd ustaleń faktycznych ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym,

A) poprzez przyjęcie, że weksel znajdujący się w aktach sprawy jest wekslem in blanco, który po złożeniu podpisu przez Pozwaną został samodzielnie wypełniony przez Powoda co miało istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, bowiem Sąd wydając wyrok zastosował przepisy prawa oraz oparł się na orzecznictwie dotyczącym weksla in blanco, a taki weksel w niniejszej sprawie nie istniał;

B) poprzez przyjęcie, że pomiędzy stronami występował stosunek o charakterze konsumenckim podczas gdy zebrany materiał dowodowy w niniejszej sprawie nie pozwala na wywiedzenie tego rodzaju wniosku, a Sąd prowadząc postępowanie powinien opierać się na dowodach znajdujących się w aktach sprawy;

C) poprzez przyjęcie, iż do przedstawionego do pozwu weksla została sporządzona deklaracja wekslowa, a na jej podstawie Powód powinien wypełnić weksel, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, iż przedłożony weksel nie jest wekslem in blanco, a więc został w całości uzupełniony przez Pozwaną;

II. rażąco naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na wynik sprawy, w szczególności:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przy analizie zebranego materiału dowodowego i wyprowadzenie z niego nielogicznych i sprzecznych z zasadami doświadczenia życiowego wniosków, poprzez przyjęcie że dołączony do pozwu weksel własny nie potwierdza roszczenia przysługującego Powodowi od Pozwanej oraz istnienia rzekomo jakiejś bliżej nie określonej umowy pożyczki między stronami, której treści wprawdzie nie zna, ale zakłada z góry że jest ona krzywdząca dla Pozwanej;

- art. 232 k.p.c. w związku z art 32 konstytucji poprzez zmianę przez Sąd własnej roli procesowej i stanie się obrońcą Pozwanej podczas gdy zgodnie z przepisami to na stronach spoczywa obowiązek dowodzenia swoich twierdzeń, a dopiero po wyczerpaniu inicjatywy dowodowej przez strony, Sąd może podjąć działania z urzędu, co miało istotny wpływ na wynik postępowania, bowiem Pozwana nie podjęła jakiegokolwiek działania w sprawie, nie złożyła wniosków dowodowych przeciwko żądaniu pozwu natomiast Sąd z urzędu zaczął prowadzić postępowanie za jedną za stron w wyniku czego powództwo nie zostało uwzględnione pomimo przedłożenia przez Powoda do pozwu ważnego weksla, a tym samym Sąd naruszył zasadę kontrydiktoryjności procesu i równości stron wobec prawa;

- 339 § 2 k.p.c. poprzez naruszenie powyższej zasady polegającej na odmowie przyjęcia za prawdziwe twierdzeń Powoda w sytuacji, gdy nie zachodziły żadne wątpliwości w sprawie, co do istnienia zobowiązania, a strona pozwana mimo wiedzy o toczącym się postępowaniu nie wzięła w nim czynnego udziału i nie kwestionowała roszczenia Powoda;

III. rażąco naruszenie przepisów prawa materialnego, mające istotny

wpływ na wynik sprawy, w szczególności:

- art. 6 kodeksu cywilnego w zw. z art. 101 ustawy prawo wekslowe poprzez błędną wykładnię i uznanie, iż to na Powodzie spoczywał ciężar dowodu w sytuacji, gdy podstawą żądania pozwu był weksel własny, a tym samym niniejsze postępowanie miało charakter wekslowy co wiąże się z tym, iż obowiązek udowodnienia wad weksla, nieistnienia stosunku podstawowego, wykazania iż zobowiązanie dotyczy kwoty innej niż wskazana na wekslu obarcza stronę Pozwaną, a nie Powoda;

- art. 10 prawa wekslowego poprzez jego błędne zastosowanie polegające na uznaniu iż weksel załączony do niniejszej sprawy, tj. weksel własny zupełny jest wekslem in blanco, a więc wekslem niezupełnym, który wypełniany jest przez wierzyciela po złożeniu podpisu przez dłużnika, a tym samym możliwe jest badanie zgodności jego treści z deklaracją wekslową.

Mając na uwadze wskazane wyżej zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od Pozwanej na rzecz Powoda kwoty 1.000 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 17 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych. Wniósł o zasądzenie od Pozwanej na rzecz Powoda kosztów procesu za drugą instancję, w tym kosztów zastępstwa prawnego, według norm prawem przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna.

Na wstępie należy zaznaczyć, że niniejsza sprawa o zapłatę z weksla podlegała rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym (uchwała Sądu Najwyższego w sprawie III CZP 51/11), a Sąd Okręgowy nie przeprowadził postępowania dowodowego, a zatem zgodnie z dyspozycją art. 505¹³ § 2 k.p.c., uzasadnienie wyroku obejmuje jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

W niniejszej sprawie powód dochodził należności z weksla zupełnego w chwili wystawienia, a nie weksla in blanco, jak przyjął to Sąd Rejonowy. Powód w uzasadnieniu pozwu wskazał, że podstawą żądania jest weksel własny na kwotę 1.000 zł. Brak było podstaw do przyjęcia, że przedłożony weksel był niezupełny w chwili wystawienia. Pozwana, nie zanegowała tego faktu, że przedmiotowy weksel w chwili wystawienia był wekslem zupełnym, w ogóle nie zajęła stanowiska w sprawie. Wyjaśnić zatem należy, że weksel własny jest papierem wartościowym zawierającym bezwarunkowe przyrzeczenie wystawcy zapłacenia określonej sumy pieniężnej we wskazanym miejscu i czasie i stwarzający bezwarunkową odpowiedzialność osób na nim podpisanych.

Przedłożony przez powoda w niniejszej sprawie weksel zawiera wszystkie wymagane prawem wekslowym elementy (art. 101 prawa wekslowego). Pozwana wystawiając weksel przyjęła na siebie bezwarunkową odpowiedzialność za zapłatę oznaczonej sumy pieniężnej, poddając się wszelkim rygorom prawa wekslowego. Podkreślenia wymaga w szczególności abstrakcyjność zobowiązania wekslowego. Na skutek podpisania weksla własnego powstaje zobowiązanie wekslowe regulowane przez przepisy prawa wekslowego. Na wystawie weksla własnego ciąży bezwarunkowy obowiązek zapłaty sumy w nim wskazanej. Wystawca weksla własnego nie może zwolnić się od odpowiedzialności lub jej ograniczyć, gdyż byłoby to sprzeczne z bezwarunkowym przyrzeczeniem zapłaty sumy wekslowej. Odpowiedzialność wystawcy weksla własnego ograniczona jest upływem terminów przedstawienia roszczeń wekslowych (art. 70 prawa wekslowego) oraz roszczeń z tytułu niesłusznego wzbogacenia (art. 76 prawa wekslowego).

Z tego względu powód nie tylko nie musiał, ale wręcz nie mógł przedstawić porozumienia wekslowego regulującego sposób wypełnienia weksla, gdyż takie porozumienie towarzyszy wyłącznie wekslowi in blanco. Jego treścią jest uzgodnienie co do sposobu wypełnienia weksla. Typowym postanowieniem zawartym w porozumieniu jest wskazanie kwoty, na którą może być uzupełniony weksel in blanco. Z oczywistych względów w przypadku weksla własnego takie porozumienie jest bezprzedmiotowe, gdyż już w chwili wystawienia weksel własny zawiera wszystkie elementy, które umożliwiają realizację praw z niego wynikających bez potrzeby jakiegokolwiek uzupełniania jego treści.

Do tej samej kategorii zarzutów, a zatem mogących odnosić się wyłącznie do weksla in blanco, należy zaliczyć zarzut niewykazania zawiadomienia o wypełnieniu weksla przez jego posiadacza. Czynność wypełnienia weksla nie ma w ogóle miejsca w przypadku weksla własnego. Dlatego nie można stronie powodowej czynić zarzutu z tego, że nie wykazała, iż zawiadomiła dłużnika wekslowego o wypełnieniu weksla.

Wystawcy weksła własnego służą przeciwko posiadaczowi weksła zarzuty obiektywne oraz zarzuty osobiste w granicach wskazanych w art. 17 prawa wekslowego. Może np. podnieść zarzut przedawnienia, zarzuty wypływające z treści weksła, np. braku wymaganej przez prawo formy lub treści weksła, zarzuty przeciw posiadaczowi weksła, jak potrącenie wierzytelności jaką ma dłużnik do posiadacza weksła. Wystawca weksła może podnieść także zarzuty wynikające ze stosunku podstawowego będącego podstawą wystawienia i wręczenia weksła, np. nieważności czynności prawnej, na podstawie której wręczono weksel, czynność została dotknięta wadami oświadczenia woli, wygaśnięcia zobowiązania będącego podstawą wystawienia weksła własnego, zwolnienie z długu.

Natomiast podkreślić należy, że ciężar dowodu okoliczności faktycznych uzasadniających działanie na szkodę dłużnika i słuszność zarzutów dłużnika wekslowego spoczywa bez żadnych wątpliwości na dłużniku. Powód dochodząc należności z weksła nie jest zobowiązany udowodnić podstawy gospodarczej roszczenia. Sąd zaś bada zasadność obrony dłużnika tylko na zarzut dłużnika.

Wystawienie weksła i następnie dochodzenie należności na jego podstawie ma ten skutek procesowy, iż roszczenie wekslowe objęte jest domniemaniem istnienia wierzytelności, które powstało na skutek wystawienia i wydania weksła, a tym samym w procesie wekslowym dowód nieistnienia wierzytelności w całości lub w części zostaje przerzucony na dłużnika (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 29 lipca 2016 r., I ACa 126/16).

Reasumując, w niniejszej sprawie pozwana nie tylko nie podniosła żadnych zarzutów dotyczących jej zobowiązania wekslowego, ale również nie zajęła żadnego stanowiska w sprawie.

W konsekwencji należało uznać, iż roszczenie powoda oparte w niniejszej sprawie o zobowiązanie wekslowe było zasadne w takim zakresie jaki wynikał z żądania pozwu i apelacji. W tej sytuacji Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok zasądzając od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od daty zgodnej z żądaniem pozwu. Zmiana rozstrzygnięcia co do roszczenia głównego skutkowałą zmianą postanowienia o kosztach procesu, o których orzeczono zgodnie z ogólną regułą odpowiedzialności za wynik procesu, tj. na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

Mając zatem na uwadze wskazane wyżej okoliczności Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł, jak w wyroku.

O kosztach procesu w postępowaniu apelacyjnym orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt. 2 i § 10 ust. 1 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych. Pozwana przegrała sprawę w drugiej instancji w związku z tym powinna zwrócić powodowi niezbędne koszty do celowego dochodzenia swych praw, a zatem opłatę od apelacji i wynagrodzenie zawodowego pełnomocnika reprezentującego powoda.

Bożena Charukiewicz